

УДК 547.32 + 547.72

ДОСЛІДЖЕННЯ ГІДРАЗИДІВ 5-АРИЛ-2-ФУРАНКАРБОНОВИХ КИСЛОТ У РЕАКЦІЯХ ГЕТЕРОЦИКЛІЗАЦІЇ

О. Лесюк, В. Карп'як, Ю. Горак, Р. Литвин

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Кирила і Мефодія, 6, 79005 Львів, Україна
e-mail: vvkaryak@gmail.com

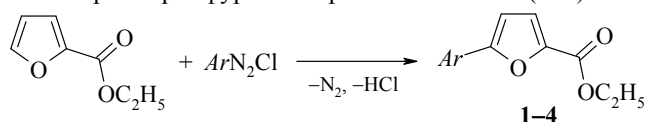
Під час взаємодії гідрозидів 5-арил-2-фуранкарбонних кислот з сірковуглецем в абсолютному етанолі за наявності калій гідроксиду утворюються 2-меркапто-5-(5-арил-2-фурил)-1,3,4-оксадіазоли. 2-Меркапто-5-(5-арил-2-фурил)-1,3,4-оксадіазоли реагують з гідразингідратом і рециклізуються до 1-аміно-2-меркапто-5-(5-арил-2-фурил)-1,3,4-триазолів. Ці сполуки взаємодіють з бензойними кислотами у середовищі POCl_3 , утворюючи [1,2,4]триазоло[3,4-*b*][1,3,4]тіадіазоли 5-арилфуранового ряду.

Ключові слова: гідрозиди, 5-арил-2-фуранкарбонні кислоти, 1,3,4-оксадіазоли, 1,3,4-триазоли, [1,2,4]триазоло[3,4-*b*][1,3,4]тіадіазоли.

Відомо, що гідрозиди 5-арил-2-фуранкарбонних кислот виявляють високу бактеріостатичну активність до збудника туберкульозу [1]. Також відомо, що похідні [1,2,4]триазоло[3,4-*b*][1,3,4]тіадіазолу виявляють антимікробну [2], антибактеріальну [3], протигрибкову [4], протипухлинну [5], антигельмінтну [6] та противірусну [7] активність.

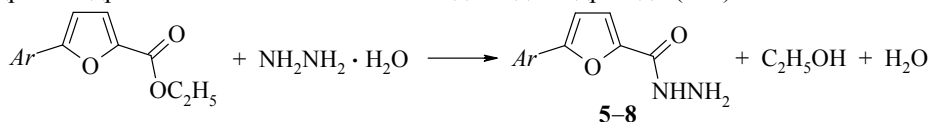
З метою пошуку нових біологічно активних речовин у ряду арилфуранових сполук, що містять триазольний та тіадіазольний цикли, ми дослідили гетероциклізацію гідрозидів 5-арил-2-фуранкарбонних кислот.

Арилюванням етилового естеру фуран-2-карбонної кислоти у водно-ацетоновому середовищі за наявності каталітичної кількості купрум(II) хлориду одержано етилові естери 5-арилфуран-2-карбонних кислот (**1–4**):

$\text{Ar} = 3\text{-NO}_2\text{C}_6\text{H}_4$ (**1**), $4\text{-BrC}_6\text{H}_4$ (**2**), $2\text{-ClC}_6\text{H}_4$ (**3**), $2,5\text{-Cl}_2\text{C}_6\text{H}_3$ (**4**)

Реакцією етилових естерів 5-арилфуран-2-карбонних кислот з гідразингідратом в етанолі синтезовано відповідні гідрозиди (**5–8**):

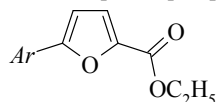

$\text{Ar} = 3\text{-NO}_2\text{C}_6\text{H}_4$ (**5**), $4\text{-BrC}_6\text{H}_4$ (**6**), $2\text{-ClC}_6\text{H}_4$ (**7**), $2,5\text{-Cl}_2\text{C}_6\text{H}_3$ (**8**)

Фізико-хімічні константи етилових естерів та гідразидів 5-арилфуран-2-карбонових кислот збігаються з літературними даними [1] та наведені в табл. 1, 2.

Таблиця 1

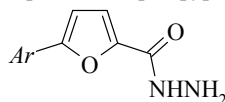
Виходи та константи етилових естерів 5-арилфуран-2-карбонових кислот

Номер сполуки	Ar	Вихід, %	T _{пл} , °C	T _{кип} , °C / 2 мм рт. ст.
1	3-NO ₂ C ₆ H ₄	48,6	136	–
2	4-BrC ₆ H ₄	60,3	83	185–190
3	2-ClC ₆ H ₄	50,5	–	165–175
4	2,5-Cl ₂ C ₆ H ₃	62,2	–	175–185

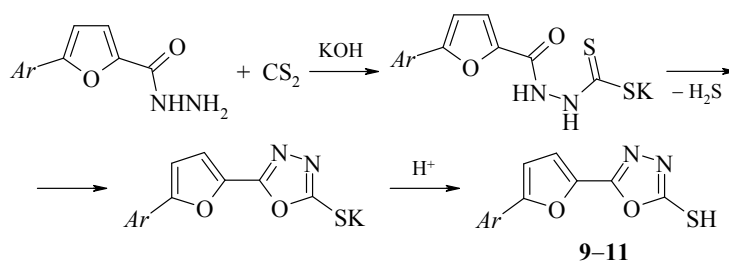
Таблиця 2

Виходи та константи гідразидів 5-арилфуран-2-карбонових кислот

Номер сполуки	Ar	Вихід, %	T _{пл} , °C
5	3-NO ₂ C ₆ H ₄	84,2	237
6	4-BrC ₆ H ₄	64,5	168
7	2-ClC ₆ H ₄	53,1	151
8	2,5-Cl ₂ C ₆ H ₃	70,2	154

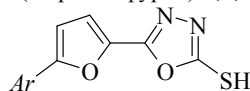
У ході дослідження реакцій гетероциклізації гідразидів 5-арил-2-фуранкарбонових кислот ми з'ясували, що під час їхньої взаємодії з сірковуглецем в абсолютному етанолі за наявності калій гідроксиду утворюються 2-меркапто-5-(5-арил-2-фурил)-1,3,4-оксадіазоли (**9–11**):

Виходи, температури плавлення та дані елементного аналізу сполук (**9–11**) наведено в табл. 3.

Таблиця 3

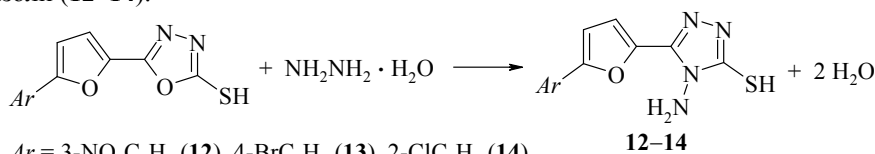
Виходи, температури плавлення та дані елементного аналізу
2-меркапто-5-(5-арил-2-фурил)-1,3,4-оксадіазолів

Номер сполуки	Ar	Вихід, %	T _{пл} , °C	Знайдено, % N	Формула	Обчислено, % N
9	3-NO ₂ C ₆ H ₄	70,5	205	14,45	C ₁₂ H ₇ N ₃ O ₄ S	14,53
10	4-BrC ₆ H ₄	76,7	230	8,53	C ₁₂ H ₇ BrN ₂ O ₂ S	8,67
11	2-ClC ₆ H ₄	87,5	180	10,16	C ₁₂ H ₇ ClN ₂ O ₂ S	10,05

Будову сполуки (**10**) доводили методом спектроскопії ЯМР ¹H. У спектрі цієї сполуки є такі сигнали (δ, м. ч.): 7,33 (1H, д, J = 3,6 Гц, фуран), 7,43 (1H, д, J = 3,6 Гц, фуран), 7,68 (2H, д, J = 8,0 Гц, C₆H₄), 7,76 (2H, д, J = 8,0 Гц, C₆H₄), 10,45 (1H, ш. с., SH).

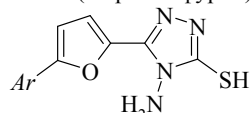
З'ясовано, що під час кип'ятіння оксадіазолів (**9–11**) з гідрозингідратом в етанолі впродовж 6 год утворюються 1-аміно-2-меркапто-5-(5-арил-2-фурил)-1,3,4-триазоли (**12–14**):

Виходи, температури плавлення та дані елементного аналізу сполук (**12–14**) наведено в табл. 4.

Таблиця 4

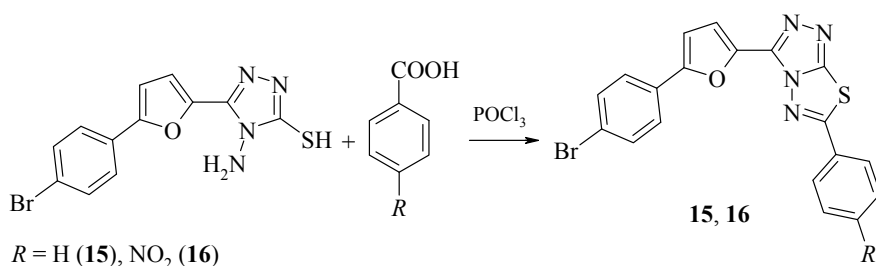
Виходи, температури плавлення та дані елементного аналізу
1-аміно-2-меркапто-5-(5-арил-2-фурил)-1,3,4-триазолів

Номер сполуки	Ar	Вихід, %	T _{пл} , °C	Знайдено, % N	Формула	Обчислено, % N
12	3-NO ₂ C ₆ H ₄	53	201	23,21	C ₁₂ H ₉ N ₃ O ₃ S	23,09
13	4-BrC ₆ H ₄	78	235	16,53	C ₁₂ H ₉ BrN ₄ OS	16,62
14	2-ClC ₆ H ₄	45	180	19,25	C ₁₂ H ₉ ClN ₄ OS	19,14

Будову сполуки (**13**) доводили методом спектроскопії ЯМР ¹H. У спектрі цієї сполуки є такі сигнали (δ, м. ч.): 5,87 (2H, с, NH₂), 7,26 (1H, д, J = 3,6 Гц, фуран), 7,47 (1H, д, J = 3,6 Гц, фуран), 7,67 (2H, д, J = 8,2 Гц, C₆H₄), 7,75 (2H, д, J = 8,2 Гц, C₆H₄), 14,00 (1H, ш. с., SH).

У ході дослідження властивостей одержаних 1-аміно-2-меркапто-5-(5-арил-2-фурил)-1,3,4-триазолів ми з'ясували, що під час їхнього нагрівання з бензойними кислотами у середовищі POCl₃ утворюються триазолотіадіазоли 5-арилфуранового ряду (**15, 16**) внаслідок формування нового тіадіазольного циклу:

Отже, ми запропонували нові підходи до синтезу похідних 1,3,4-оксадіазолу, 1,3,4-триазолу та триазолотіадиазолу, які ґрунтуються на використанні в реакціях гетероциклізації гідразидів 5-арилпірослизювих кислот.

Експериментальна частина. Індивідуальність усіх сполук доводили методом тонкошарової хроматографії на незакріпленому шарі алюміній оксиду, використовуючи суміші елюентів бензен-ацетон (10:1) та гексан-ацетон (5:2). Спектри ЯМР ¹H записували на приладі Bruker (400 МГц) у розчиннику ДМСО-*d*₆.

Етилові естери 5-арилфуран-2-карбонових кислот (1–4). А. У стакані змішували 0,1 моль ароматичного аміну, 30 мл концентрованої хлоридної кислоти та 10 мл води. Охолоджену до 0 °С сіль аміну діазотували, додаючи 7,6 г (0,11 моль) натрій нітриту, розчиненого в мінімальній кількості води. Розчин діазосолі за необхідності профільтрували.

Б. У тришийкову колбу, оснащену мішалкою, крапельною лійкою та термометром, вносили 3,0 г купрум(II) хлориду, 14,0 г (0,1 моль) етилового естеру фуран-2-карбонової кислоти та 50 мл ацетону. До цієї суміші, перемішуючи, поступово додавали розчин діазосолі. Реакцію проводили за температури 5–10 °С. Після припинення виділення азоту утворену сполуку, залежно від її агрегатного стану, екстрагували діетиловим етером або відфільтровували та очищували вакуумною перегонкою чи перекристалізацією з етанолу.

Синтез гідразидів 5-арилфуран-2-карбонових кислот (5–8). До розчину 0,01 моль відповідного етилового естеру 5-арилфуран-2-карбонової кислоти (1–4) у 20 мл абсолютного етанолу додавали 2 мл гідразингідрату. Реакційну суміш кип'ятили впродовж 4 год, охолоджували та виливали у 100 мл води. Утворений осад відфільтровували, промивали водою та перекристалізовували з етанолу.

Одержання 2-меркапто-5-(5-арил-2-фурил)-1,3,4-оксадіазолів (9–11). До розчину 0,006 моль відповідного гідразиду (5–8) і 0,34 г (0,006 моль) калій гідроксиду у 20 мл етилового спирту поступово додавали, перемішуючи, 0,46 г (0,006 моль) сірковуглецю. Суміш перемішували ще впродовж 1 год, розводили водою (50 мл) і підкислювали розведеною хлоридною кислотою. Утворений осад відфільтровували, промивали водою до нейтральної реакції і перекристалізовували з етанолу.

Синтез 1-аміно-2-меркапто-5-(5-арил-2-фурил)-1,3,4-триазолів (12–14). У колбу вносили 0,005 моль відповідного оксадіазолу (9–11) і 0,75 г (0,015 моль) гідразингідрату, попередньо розчиненого у 20 мл етанолу. Суміш кип'ятили впродовж 6 год, охолоджували, утворений осад відфільтровували і перекристалізовували з етанолу.

Синтез триазолотіадіазолів (15, 16). Суміш 1,69 г (0,005 моль) 1-аміно-2-меркапто-5-[5-(4-бромофеніл)-2-фурил]-1,3,4-триазолу (13), 0,005 моль відповідної бензойної кислоти і 10 мл POCl_3 кип'ятили до припинення виділення HCl , охолоджували до кімнатної температури і виливали на 100 г подрібненого льоду. До цієї суміші, охолоджуючи її, додавали водний розчин амоніаку до рН 8. Утворений осад відфільтровували, промивали водою, висушували на повітрі і перекристалізували з суміші розчинників етанол–діоксан.

3-[5-(4-Бромофеніл)-фуран-2-іл]-6-феніл-[1,2,4]триазоло[3,4-*b*][1,3,4]тіадіазол (15). Вихід – 28 %; $T_{\text{пл}} = 348$ °С. Знайдено: 13,37 % N. $\text{C}_{19}\text{H}_{11}\text{BrN}_4\text{OS}$. Обчислено: 13,24 % N.

3-[5-(4-Бромофеніл)-фуран-2-іл]-6-(4-нітрофеніл)-[1,2,4]триазоло[3,4-*b*][1,3,4]тіадіазол (16). Вихід – 30 %; $T_{\text{пл}} > 350$ °С. Знайдено: 15,09 % N. $\text{C}_{19}\text{H}_{10}\text{BrN}_5\text{O}_3\text{S}$. Обчислено: 14,96 % N.

1. Олейник А. Ф., Возякова Т. И., Новицкий К. Ю. и др. Синтез и туберкулоstaticческая активность 5-арилпирозлизовых кислот // Хим.-фарм. журн. 1976. Т. 10. № 4. С. 46–49.
2. Invidiata F. P., Furno G., Simoni D. et al. 3,6-Disubstituted 1,2,4-triazolo[3,4-*b*][1,3,4]thiadiazoles: synthesis and evaluation for antimicrobial and antiviral activity. III // *Farmaco*. 1997. Vol. 52. N 4. P. 259–261.
3. Xua P.-F., Zhanga Z.-H., Huia X.-P. et al. Synthesis of triazoles, oxadiazoles and condensed heterocyclic compounds containing cinchopheny and studies on biological activity of representative compounds // *J. Chin. Chem. Soc.* 2004. Vol. 51. N 2. P. 315–319.
4. Li D., Long D., Fu H. The synthesis and fungicidal activities of 2,6-bis[(3-aryl)-s-triazolo[3,4-*b*]-[1,3,4]thiadiazole-6-yl]pyridines // *Phosphorus, Sulfur, and Silicon and the Related Elements*. 2006. Vol. 181. N 9. P. 2079–2087.
5. Bhat K. S., Prasad D. J., Poojary B., Holla B. S. Synthesis of some new 1,2,4-triazolo[3,4-*b*]-thiadiazole derivatives as possible anticancer agents // *Phosphorus, Sulfur, and Silicon and the Related Elements*. 2004. Vol. 179. N 8. P. 1595–1603.
6. El-Khawass S. M., Khalil M. A., Hazzaa A. A. et al. Synthesis of some 1,2,4-triazolo[3,4-*b*][1,3,4]thiadiazoles as potential anthelmintics // *Farmaco*. 1989. Vol. 44. N 7–8. P. 703–709.
7. Farghalya A.-R., De Clercq E., El-Kashef H. Synthesis and antiviral activity of novel [1,2,4]triazolo[3,4-*b*][1,3,4]thiadiazoles, [1,2,4]triazolo[3,4-*b*][1,3,4]thiadiazines and [1,2,4]triazolo[3,4-*b*][1,3,4]thiadiazepines // *Arkivoc*. 2006. P. 137–151.

INVESTIGATION OF HYDRAZIDES OF 5-ARYL-2-FURANCARBOXYLIC ACIDS IN HETEROCYCLIZATION REACTIONS**O. Lesyuk, V. Karpyak, Yu. Horak, R. Lytvyn***Ivan Franko National University of Lviv,
Kyryla & Mefodiya Str., 6, UA-79005 Lviv, Ukraine
e-mail: vvkarpyak@gmail.com*

By the arylation of the ethyl furan-2-carboxylate in an aqueous-acetonic medium in the presence of copper(II) chloride as catalyst ethyl 5-arylfuran-2-carboxylates were obtained.

Reaction of ethyl 5-arylfuran-2-carboxylates with hydrazine hydrate in ethanol leads to corresponding hydrazides.

The interaction of hydrazides of 5-aryl-2-furancarboxylic acids with carbon disulfide in absolute ethanol in the presence of potassium hydroxide affords 2-mercapto-5-(5-aryl-2-furyl)-1,3,4-oxadiazoles. 2-Mercapto-5-(5-aryl-2-furyl)-1,3,4-oxadiazoles react with hydrazine hydrate and cyclized to the 1-amino-2-mercapto-5-(5-aryl-2-furyl)-1,3,4-triazoles. These compounds react with benzoic acids in the medium of POCl_3 forming [1,2,4]triazolo[3,4-*b*][1,3,4]thiadiazoles of 5-arylfuran series.

Key words: hydrazides, 5-aryl-2-furancarboxylic acids, 1,3,4-oxadiazoles, 1,3,4-triazoles, [1,2,4]triazolo[3,4-*b*][1,3,4]thiadiazoles.

Стаття надійшла до редколегії 02.11.2015

Прийнята до друку 12.01.2016